

Geschiedenis van diergeneeskunde
knap te boek gesteld

Anderhalve eeuw dierenartsen

Wie beter dan historicus Peter Koolmees kon de geschiedenis van de jubilerende club van dierenartsen beschrijven? Hij leverde weer degelijk, maar ook zeer leesbaar werk, waaruit blijkt dat de rol van de dierenarts enorm is veranderd.

tekst **Reimer Strikwerda**

Welke eisen werden in 1920 gesteld aan een dierenarts? Hendrik Kroes uit Groningen wist waarover hij het had: hij was een van de 'voormannen' uit Groningen, die ook de basis legde voor het Universitair Museum Diergeneeskunde, dat nog altijd in Utrecht in ere wordt gehouden. Kroes gaf drie eigenschappen. De toekomstige dierenarts moest beschikken over 'een behoorlijke verstandige ontwikkeling en de noodige lust tot studie', hij moest beschikken over 'een kerngezond lichaam en een krachtig gestel', want 'de uitoefening der praktijk is mannenwerk eerste klasse' en hij moest 'belangstelling en liefde' hebben voor dieren, maar wel vrij van 'ziekelijke uitwassen'.

De (vijftig jaar geleden, bij het eeuwfeest koninklijk geworden) Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde heeft ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan eind vorig jaar een boek over de geschie-

denis laten schrijven door de historicus (en bijzonder hoogleraar) Peter Koolmees, die ook nog de huidige conservator is van het zojuist genoemde museum. Hij heeft de historie van de Maatschappij, maar ook die van de diergeneeskunde kort, maar zeer degelijk en bovendien ook nog mooi leesbaar weergegeven in het boek 'Tussen mens, dier en samenleving'.

Veeartsen: geen rijksconsulent

Dierenartsen (ze werden nog veeartsen genoemd) hadden het in 1862 moeilijk om zich te onderscheiden van de 'empiristen', niet in de laatste plaats omdat ze er maar niet in slaagden de veepest onder de knie te krijgen. In die strijd speelde de Zuid-Hollandse dierenarts en Utrechtse 'leraar' Gerardus Hengeveld een belangrijke rol. Hij was de eerste secretaris van de Maatschappij en na het schrijven van zijn standaardwerk 'Rundvee' werd hij in 1879 de eerste hoofdinspecteur van het Nederlands Rundvee Stamboek.

Tussen de 'Wageningers' en de veterinairen uit Utrecht boterde het overigens lang niet altijd. De basis van het ongenoegen schijnt te stammen uit 1908, toen veeartsen niet in aanmerking kwamen voor de functie van rijksveeteeltconsulent. De makkelijk ontvlambare Utrechtse hoogleraar Jurgen Wester was geknipt om deze Haagse beslissing aan de kaak te stellen. Dezelfde Wester was in 1938 overigens vrijwel de enige hoogleraar die doorhad hoe groot de invloed zou worden van de kunstmatige inseminatie, toen de vermaarde Jan Sie-

Peter Koolmees

benga op dit onderwerp promoveerde. In zijn boek geeft Koolmees mooie voorbeelden van de onderlinge strijd tussen de Utrechtse faculteit en de Maatschappij, zeker toen het duidelijk werd dat dierenartsen zich – door de opkomst van de gezelschapsdieren en paarden – dienden te specialiseren. De vraag was: moest dat tijdens of na de opleiding gebeuren? Maar alle kribbekeurigheden ten spijt, wanneer er weer een lustrum gevierd kon worden, trok men vanuit Utrecht en het hele land hand in hand naar de feestzalen. In het karig geïllustreerde boek ontbreken de foto's van feestdiners natuurlijk niet: dierenartsen in jacket en hun dames ook fraai uitgedost.

Niks geen mannenwerk

Aanvankelijk ging het nog om de vrouwen van dierenartsen. 'Onmisbaar bij een feestelijk gebeuren, immers zij bepalen de sfeer', zo stond in 1986 nog in een Fries gedenkboek. Maar toen was het al duidelijk dat het meer en meer om vrouwelijke dierenartsen zou gaan. In 1980 stroomden al meer vrouwelijke dan mannelijke studenten binnen bij de faculteit en zes jaar later werd de eerste vrouw lid van het Maatschappijbestuur – dat overigens aanvankelijk nog wel eens het verwijt kreeg vrouwonvriendelijk te zijn.

Ja, de veranderingen in de 150 jaar van de KNMvDiergeneeskunde waren groot, maar (ondanks een variatie aan belangen en activiteiten binnen de doelgroep) nog altijd is zo'n tachtig procent van de dierenartsen lid van de Maatschappij. Vooral zij zullen het boek van Koolmees met genoegen hebben gelezen, maar ook voor andere belangstellenden schreef hij een (weliswaar duur) informatief gedenkboek. |

'Tussen mens, dier en samenleving' van Peter Koolmees, 214 pagina's. Prijs voor niet-leden: € 65,00. Uitgave: KNMvD. Bestellen kan op: www.knmvd.nl/cms/showpage.aspx?id=4387

Tijdens het jubileumfeest kreeg koningin Beatrix het jubileumboek van voorzitter Ludo Hellebrekers

